

36/79

MALARSTWO I GRAFIKA

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI PRL
MINISTERSTWO KULTURY NRD

MALARSTWO I GRAFIKA NRD

luty 1979
Centralne Biuro Wystaw Artystycznych
Warszawa „Zachęta” plac Małachowskiego 3
marzec 1979
Biuro Wystaw Artystycznych
Rzeszów, Dom Sztuki, ul. 1 Maja 18

MALARSTWO I GRAFIKA Z NRD

Wystawa malarstwa i grafiki jest fragmentem VIII Wystawy Sztuki NRD, którą w Dreźnie zwiedziło ponad milion osób. Siły oddziaływania współczesnej sztuki nie można oceniać tylko według jej wartości estetycznej. W dziełach zawarte były pytania, problemy i poglądy, które głęboko poruszyły zwiedzających. Powoływanie się na realia, na to, co dzieje się w otaczającej rzeczywistości, posiada fascynację szczególnego rodzaju. Każdy obraz staje się odkrywczą wyprawą w rzeczywistość, w znane zjawiska i procesy naszego życia, które artysta widzi inaczej, intensywniej z większą dozą fantazji, lub bardziej obiektywnie. Skłonność artysty do subiektywnego widzenia, a widza do konfrontacji tego widzenia z rzeczywistością, rozpala dyskusję, która ostatnio pomaga w ugruntowaniu rozwoju nie tylko sztuki realistycznej, lecz także naszego stosunku do otaczającego świata.

Echa VIII Wystawy Sztuki były doniosłe. Z całego świata nadchodziły pytania, czy nie można by prezentowanych dzieł udostępnić międzynarodowej opinii publicznej. Ci zwiedzający zapewne nie byli odosobnieni w chęci konfrontacji poglądów artystycznych, wyrosłych z innych tradycji. Będą one konfrontowane także z postawami, które legły u podstaw specyficznego profilu naszego państwa.

Podobny rozwój zarówno w kręgu polityki, jak i kultury w innych krajach socjalistycznych ma duże znaczenie dla głębokiego zrozumienia zaprezentowanych dzieł. Artyści znajdują własne formy wypowiedzi dla ukazania ludzi, ich współzależności od przyrody i społeczeństwa, ich myślenia i odczuwania. Są to obrazy, które bezpośrednio oddają przyjacielskie stosunki z sąsiednimi krajami socjalistycznymi. Szczególnie od połowy lat sześćdziesiątych coraz więcej artystów podejmuje studia za granicą. Dzięki ich intensywnym przeżyciom powstają liczne portrety i pejzaże. Wprawdzie niezwykle trudno jest w jednym obrazie zawrzeć różnorodność jednego kraju, obcą artyście tradycję i przeszłość oraz to, co nowe w społeczeństwie. Są to problemy częste w naszej wspólnocie. Ale poprzez te wszystkie dzieła

przewija się jak czerwona wstęga idea przyjaźni, współpracy i międzynarodowej solidarności. Granice rodzajów sztuki są płynne, zależą od interpretacji i znaczenia. Jednocześnie można oczekiwać, że ważnym dziełem kształtującym socjalistyczną współpracę, będzie ukazanie przyjaźni, jako karty historii. Można przedstawić w sposób wnikliwy wydarzenie współczesne, podobnie jak fakt historyczny, który nabiera znaczenia, kiedy porówna się go do tego, co się dzieje obecnie.

Pejzaże mogą mówić o związkach jednostki, społeczeństwa i przyrody, historii i współczesności. Można wyraźnie zaobserwować, jak siła działania artystycznego uzależniona jest od ideologicznego zaangażowania. Jest to widoczne nie tylko w podejmowaniu określonych tematów, ale i w formie.

Artyści operują różnymi formami wypowiedzi i środkami wyrazu w dążeniu do oddziaływania w duchu socjalistycznym.

Grafika przedstawia się w sposób najbardziej zróżnicowany. Możliwości technik odbijania wykorzystywane są z pełną konsekwencją. Cykl „Zmora faszyzmu” Bernarda Heisiga jest jednym z najwybitniejszych osiągnięć w dziedzinie litografii oraz przestroga odnosząca się nie tylko do minionej dyktatury faszystowskiej. Prace Heisiga zdobyły popularność, podobnie jak litografie rzeźbiarza Fritza Cremera poświęcone Pablo Nerudzie oraz emigrantki hiszpańskiej Nurii Quevedo, której każda praca świadczy o bólu, niezłomności i wierze. Bernard Heisig posługuje się przy rysowaniu na kamieniu różnymi środkami, nawet kolbą do lutowania. Carlfriedrich Claus wykonuje swoje grafiki, które nazywa „Kreślone karty”. Joachim Janson, Ingo Kirchner i Dieter Tucholke posługują się fotografią. Fotografia, film i telewizja pobudzają do nowego sposobu spojrzenia także w malarstwie. Właśnie pod koniec lat sześćdziesiątych tacy artyści, jak Werner Tübke, Heinz Zander czy Volker Steltzmann koncentrują się na malarstwie prowokującym bez dosłownego realizmu, sięgają zarówno do tradycji sztuki niemieckiej lat dwudziestych, jak również nowych środków przekazu. W dużej mierze

obrazy te działają na zmysły, wychodząc poza to, co przedstawiają. Z tym kierunkiem związani są młodzi artyści, jak Uwe Pfeifer lub Manfred Hausmann. Obiektywność ich obrazowania jest odbiciem poezji dnia powszedniego.

Inni artyści koncentrują się na dynamice, stale zmieniającym się otoczeniu i stale zmieniającym się człowieku, który jest centralnym punktem zainteresowania. Szkicowymi pociągnięciami pędzla oddają istotę sytuacji chwilowego zdarzenia (Peter Preis, Hans Hermann Richter). Silnie oddziałują obrazy Wenera Juza, Helgi Weidenbach, lub Heinza Mäde przypominające malarstwo naiwne i niedzielne. Niewypowiedziany urok i wrażliwość tych wielu prac nie są jednoznaczne z myślowym minimalizmem. Można to powiedzieć o Manfredzie Butzmannie lub Wernerze Wittigu, którzy chcą aby zwiedzający odkrywali w ich obrazach stosunek artystów do zwykłej codzienności a jednocześnie doznawali przeżyć estetycznych.

Dzieła sztuki, które mówią o świecie uczuć ludzi, o pięknie życia, są ważnym uzupełnieniem walczącej i odpowiadającej na apel partii twórczości, ważnym społecznie malarstwem tematycznym. Dobór dzieł na tę wystawę jest próbą ukazania części tego, co sztuka może dać socjalistycznemu społeczeństwu, jak i tego, że pomimo różnych form wypowiedzi artystycznej dąży do wspólnie wytkniętego celu.

Gunhild Brandler

MALARSTWO

BARTNIG Horst
Berlin, 1930

1. Kompozycja 1152 w fiolecie i zieleni, 1973/75
akryl, 118,5×118,5
wł. artysty
2. Żółte i niebieskie kwadraty 324, 1976/77
akryl, 118×118
wł. artysty
3. Kwadraty, 1976
akryl, 79×79
wł. artysty

Prof. BRENDEL Günther
Berlin, 1930

4. Ze Związku Radzieckiego, 1977
kabarol, olej, 280×360, dyptyk
wł. Magistratu Berlina
5. Robotnica Zakładu EAW Treptow, 1977
akwarela, gwasz, 100×70
wł. FDGB — Zarząd Okręgu Berlina

FLEMMING Petra
Lipsk, 1944

6. Portret — Margitta Gummel, 1977
technika mieszana, 64×55
wł. Rady Okręgu Lipska

GERLACH Erich
Drezno, 1909

7. Młoda rodzina, 1976
technika mieszana, 80×60
wł. Rady Okręgu Lipska

GILLE Sighard
Lipsk, 1941

8. Pejzaż bułgarski II, 1976
olej, 70×90
wł. artysty

HAUSMANN Manfred
Meiningen, 1944

9. Pejzaż polski, 1976
olej, 52,×56
wł. prywatna

10. Autoportret na tle jesiennego pejzażu, 1974
olej, 48×50
wł. Galerie Neue Meister, Drezno

HEROLD Rainer
Lipsk, 1940

11. Pani Schmiat, 1976
tempera, 92×76
wł. artysty
12. Zwycięzca, 1976
tempera, 83×74
wł. artysty
13. Pedagog, 1976
tempera, 75×73
wł. artysty

HERTEL Bernd
Lipsk, 1940

14. Tułów lalki na plaży, 1977
tempera, olej, 85×108
wł. artysty
15. Architekt i muza
technika mieszana, 69×48,5
wł. artysty

HOPPE Peter
Berlin, 1930

16. Pejzaż przemysłowy z wzlatającym, 1978
olej, tempera, 130×145
wł. artysty
17. Sytuacja, 1975
olej, tempera, 120×120
wł. artysty

JUZA Werner
Wachau, 1924

18. Woźnica z Wachau z synem, 1975
olej, 78×70
wł. Muzeum Sztuk Pięknych, Lipsk
19. Stefcio Sch. — Pomocnik z socjalistycznej brygady pracy
olej, 65×60
wł. Państwowego Muzeum w Schwerinie

MÄDE Heinz
Lipsk, 1916

20. Poranek marcowy na wsi, 1976
technika mieszana, 71×117
wł. Muzeum Weissenfels
21. Dyskusja na skraju pola, 1977
technika mieszana, 123,5×151
wł. Rady Okręgu Lipska

PFEIFER Uwe
Halle, 1947

22. Mongolska przygoda, 1976
olej, 100×140
wł. Państwowego Muzeum w Schwerinie

PLANK Heinz
Karl-Marx-Stadt, 1945

23. Nie ma odnowy, 1975
tryptyk, olej, 170×325
wł. Rady Okręgu Karl-Marx-Stadt

PREISS Peter
Thale, 1948

24. W pracowni, 1977
technika mieszana, 70×82
wł. prywatna
25. Emalier, 1977
technika mieszana, 145×115
wł. Funduszu Kultury NRD

RICHTER Hans Hermann
Halberstadt, 1944

26. Martwa natura ze skrzypcami II, 1976
olej, 110×125
wł. prywatna

SAKULOWSKI Horst
Weida, 1943

27. Telegram, 1977
olej, 61×71
wł. Galerii Sztuki Oranżeria w Gerze

SCHUBERT Rolf
Berlin, 1932

28. Orkiestra jazzowa, 1977
olej, 125×230
wł. artysty

Prof. SITTE Willi
Halle, 1921

29. Wejrzenie, 1976
olej, 133×83
wł. artysty

TEUBNER Kurt
Aue, 1905

30. Wspomnienia I. Wojna światowa 1914 — ostatnia wiadomość,
1974
collage, 39×30
wł. artysty

31. Mieszkanie będzie opróżnione, 1974
technika mieszana, collage, 65×90
wł. artysty

TICHA Hans
Berlin, 1940

32. Zwycięzca w rózu 4,1974/75
olej, 133×164
wł. artysty
33. Sprzedawczyni ryb, 1975
olej, 100×100
wł. artysty

TÜBKE Angelika
Lipsk, 1935

34. Portret dziewczyny, 1978
technika mieszana, 46×33
wł. artystki

Prof. TÜBKE Werner
Lipsk, 1929

35. Wykpiwanie handlarza odpustowego, 1976
technika mieszana, 180×63,7
wł. Kunsthalle Rostock

Prof. WAGNER Heinz
Lipsk, 1925

36. Przestroga, 1976
olej, 90×57
wł. Muzeum Historii Niemiec w Berlinie

WEGEWITZ Olaf
Lipsk, 1949

37. Schody, 1977
olej, 57,5×40,5
wł. artysty

38. Pomiędzy domami, 1977
pastel, tusz, olej, 63×48
wł. artysty

WEIDENBACH Helga
Weissenfels, 1938

39. Listopadowy dzień, 1977
olej, 65×60
wł. artystki

WETZEL Christoph
Börnchen, 1947

40. Pytania młodości, 1976
technika mieszana, 200×220
wł. Rady Okręgu Drezno

WILKE Bernt
Halle, 1943

41. Zupa rybna nad Wołgą, 1975
olej, 120×140
wł. Państwowej Galerii Moritzburg, Halle
42. Na Wotdze, 1975
olej, 100×120
wł. Państwowej Galerii Moritzburg, Halle

WUNSCH Axel
Karl-Marx-Stadt, 1941

43. Nowe osiedle, 1976
technika mieszana, 92×100
wł. Centrum Wystaw Artystycznych NRD
44. Autoportret na tle okna pracowni, 1977
technika mieszana, 101×121
wł. artysty

GRAFIKA

ARNOLD Ingo
Berlin, 1931

1. Spotkanie I, 1976
fotomontaż, 58×40
2. Spotkanie II, 1976
fotomontaż, 58×40

CLAUS Carlfriedrich
Annaberg-Buchholz, 1930

Z cyklu „Aurora”, 1977

3. Aurora — sygnał Rewolucji Październikowej.
Zapowiedź i początek zasadniczych przemian
akwaforta, 40×30
4. Pomiędzy mikro- i makrokosmosem
akwaforta, 40×30
5. Odbiór, nadawanie
akwaforta, 40×30

Prof. CREMER Fritz
Berlin, 1906

Z cyklu „Chile”, 1974

6. Wielka pieśń — poświęcona Wiktorowi Jara i Pablo Nerudzie
litografia, 51,6×36

HACHULLA Ulrich
Lipsk, 1943

7. Trzy pary nad morzem, 1977
akwaforta barwna, 35,5×49
8. Zasypane miasto (Merv), 1977
akwaforta barwna, 32×49,5

Prof. HEISIG Bernhard
Lipsk, 1925

Z cyklu „Koszmar faszystowski”, 1967/68

9. Czasy bohaterskie
litografia, 41×30
10. Mur więzienny
litografia, 46×35
11. Problemy duszpasterstwa wojskowego
litografia, 47×35

HOPPE Peter
Berlin, 1930

Trzy sceny, 1977:

12. Trzy oddalające się zawoalowane figury
gwasz, 43,7×58,3
wł. artysty
13. Oddalenie
gwasz, 40,7×60
wł. artysty
14. Sytuacja kontrowersyjna
gwasz, 43,3×65
wł. artysty

Prof. HORLBECK-KAPPLER Irmgard
Lipsk, 1925

15. Z poezji, wg Horacego, 1974
akwaforta, 39×33

GLÖCKNER Hermann
Drezno, 1889

16. Rozfatdowanie, 1975
papier, grafika składana, 72×50
wł. artysty
17. Spojenie, 1975
papier, tempera, grafika składana, 50×71,5
wł. artysty

JANSONG Joachim
Lipsk, 1941

18. Preludium i fuga, 1975
fotomontaż, 45×36
19. Zwrot, 1978
collage, 49×37

Prof. MATTHEUER Wolfgang
Lipsk, 1927

20. Zielony poranek, 1975
sitodruk barwny, 58,2×74,4

PETZOLD Dietmar
Halle, 1940

Z cyklu „Cum grano salis”, 1977:

21. Strona tytułowa
litografia barwna, 43×38
22. Polowanie, karta 1
litografia barwna, 32×44
23. Rozkaz, karta 2
litografia barwna, 32×40,5
24. Święto, karta 3
litografia barwna, 33×30
25. Uroczystość, karta 4
litografia barwna, 32,5×42
26. Wojna, karta 5
litografia barwna, 34×41

PFEIFER Uwe
Halle, 1947

27. W górach mongolskich II, 1977
offset-cynkografia, 63,8×84
28. Widoki, 1977
cynkografia, 41,9×59

QUEVEDO Nuria
Berlin, 1938

Z cyklu „Pablo Neruda”, 1975:

29. „Ojczyzno, ty jesteś...”
litografia, kreda, 48×37,6
30. „Nie, nie jedno zwycięstwo...”
litografia, kreda, 48×36,3
31. „Otwórz oczy...”
litografia, kreda, 38,2×49,3
32. „Pokój dla wszystkich pól...”
litografia, kreda, 46,7×36,5
33. „Ameryka, nie daremnie...”
litografia, kreda, 47,1×38,7

REINEL Rüdiger
Halle, 1939

34. Metamorfoza, 1976
ołówek, 29×41
wł. artysty
35. Sauna w Aubrey, 1976
ołówek, 42×31,5
wł. artysty

RUDDIGKEIT Frank
Lipsk, 1939

36. Stress II, 1977
węgiel, kreda barwna, 100×75
wł. artysty
37. Wewnątrz i zewnątrz, 1977
węgiel, kreda barwna, 100×75
wł. artysty

Prof. SANDBERG Herbert
Berlin, 1908

Z cyklu „Barwna prawda”, 1974:

38. Pracodawca — pracownik
linoryt i decelitoryt barwny, 49,5×34,5
39. Co mu pozostaje
linoryt i decelitoryt barwny, 49,5×34,5

SCHINKO Werner
Röbel, 1929

Z cyklu „Kraj i ludzie”, 1977:

40. Rzeźnik
akwaforta, sucha igła, 28×32
41. Stary
akwaforta, sucha igła, 28×32
42. Wiatr
drzeworyt barwny, 35×40
43. Malchow
drzeworyt barwny, 35×40

STELZMANN Volker
Lipsk, 1940

44. Demonstracja VII, 1976
akwaforta, 41×31,5
45. Demonstracja VIII, 1976
akwaforta, 29×49,5
46. Pokój, 1977
akwaforta i akwatinta, 34×47,5

TICHA Hans
Berlin, 1940

47. Na ringu, 1977
sitodruk, 57×38,5

TUCHOLKE Dieter
Berlin, 1934

Hommage à Ionesco, Nosorożec, 1976:

48. Infekcja
technika mieszana, 96×70
49. Szczurołap
technika mieszana, 75×53,5

50. Triumf
technika mieszana, 72×53,5
51. Zwycięstwo przemocy
technika mieszana, 81×58

WITTIG Werner
Radebeul 1930

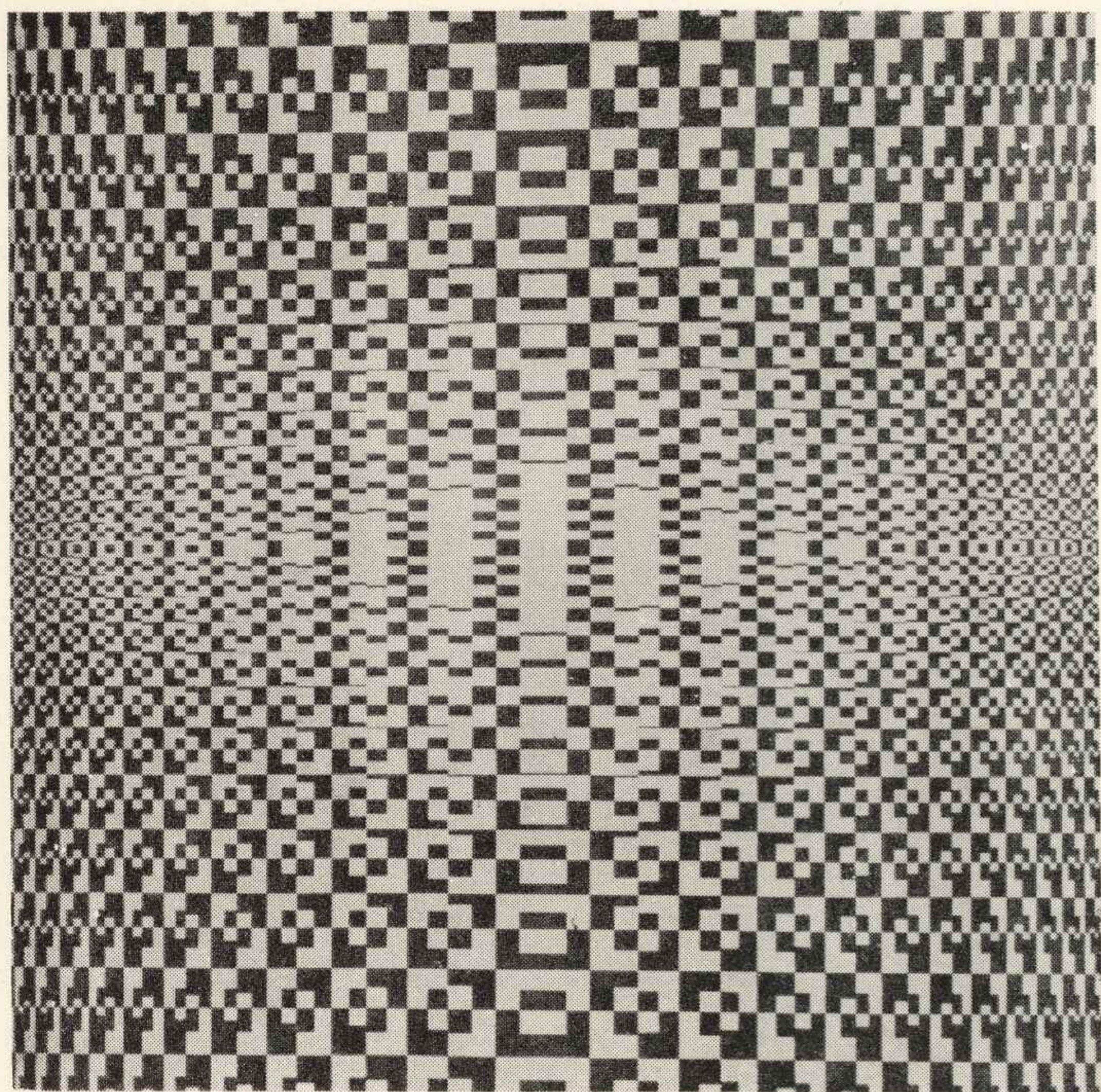
52. Jesień w pracowni, 1976
drzeworyt barwny, 35×40
53. Chryzantemy, 1976
drzeworyt barwny, 35×40

ZANDER Heinz
Lipsk, 1939

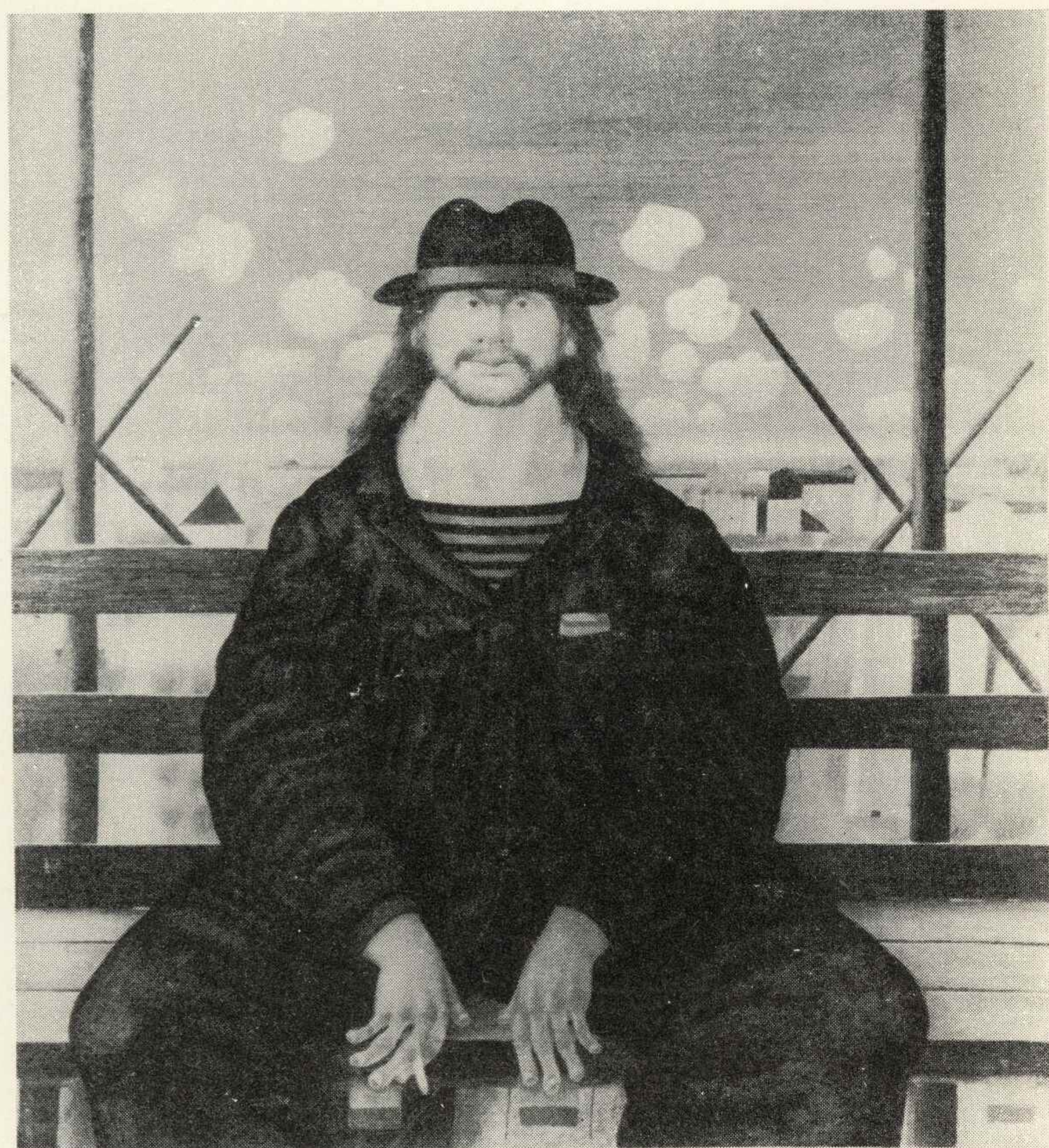
54. Zwierzę, którego nie ma, 1976
litografia, 30,2×43
55. Szkoła pilotażu, 1976
akwaforta, 21,2×27,6

ZETTL Baldwin
Lipsk, 1943

56. Zgrzyzota, 1976
miedzioryt, 19,5×23
57. Atleci, 1976
miedzioryt, 17,5×26,7

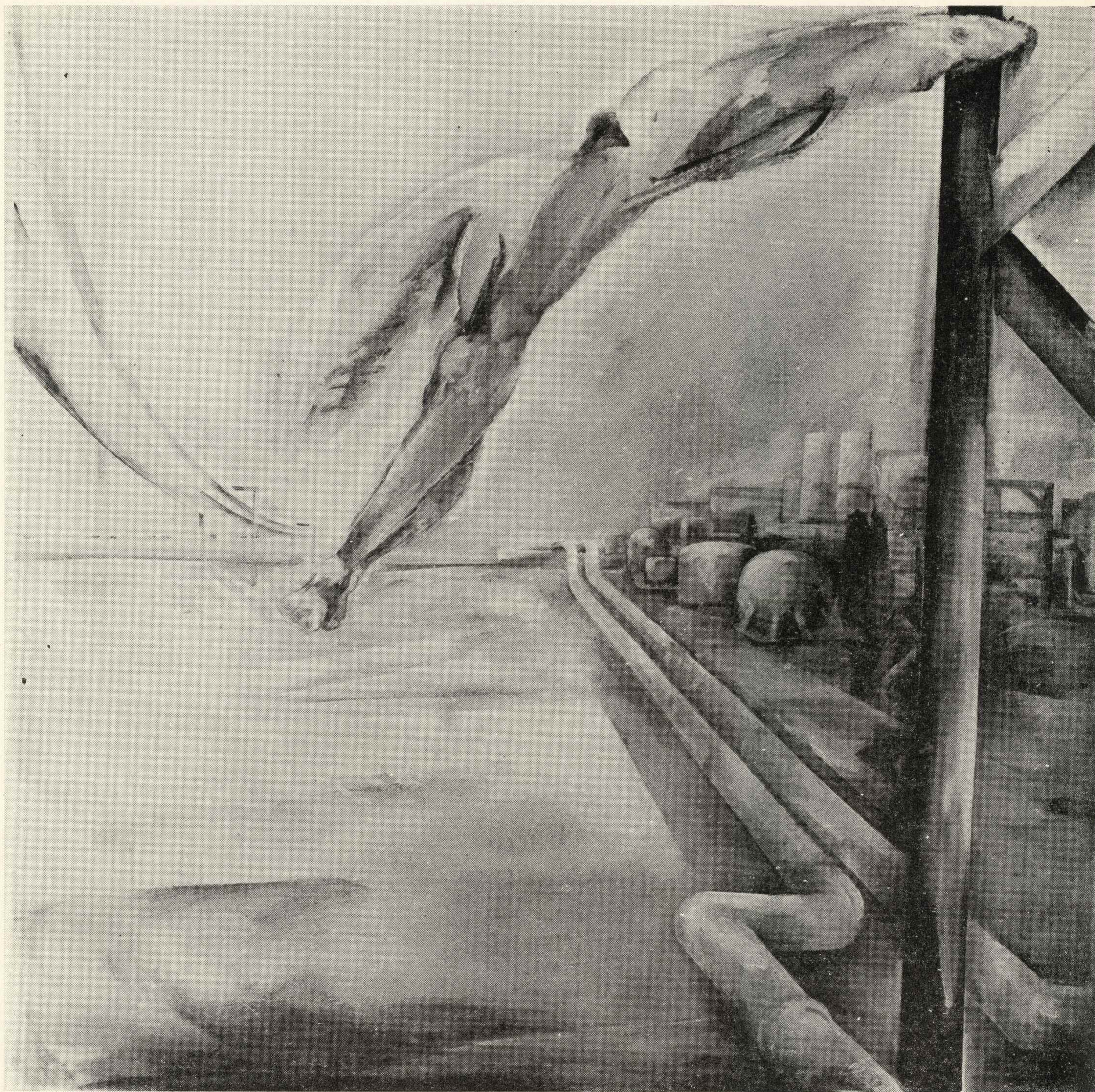

1. Horst Bartnig,
Kompozycja 1152 w fiolecie i zieleni

19. Werner Juza, Steficio Sch.
— pomocnik z socjalistycznej brygady pracy

16. Peter Hoppe, Pejzaż przemysłowy z wzlatającym

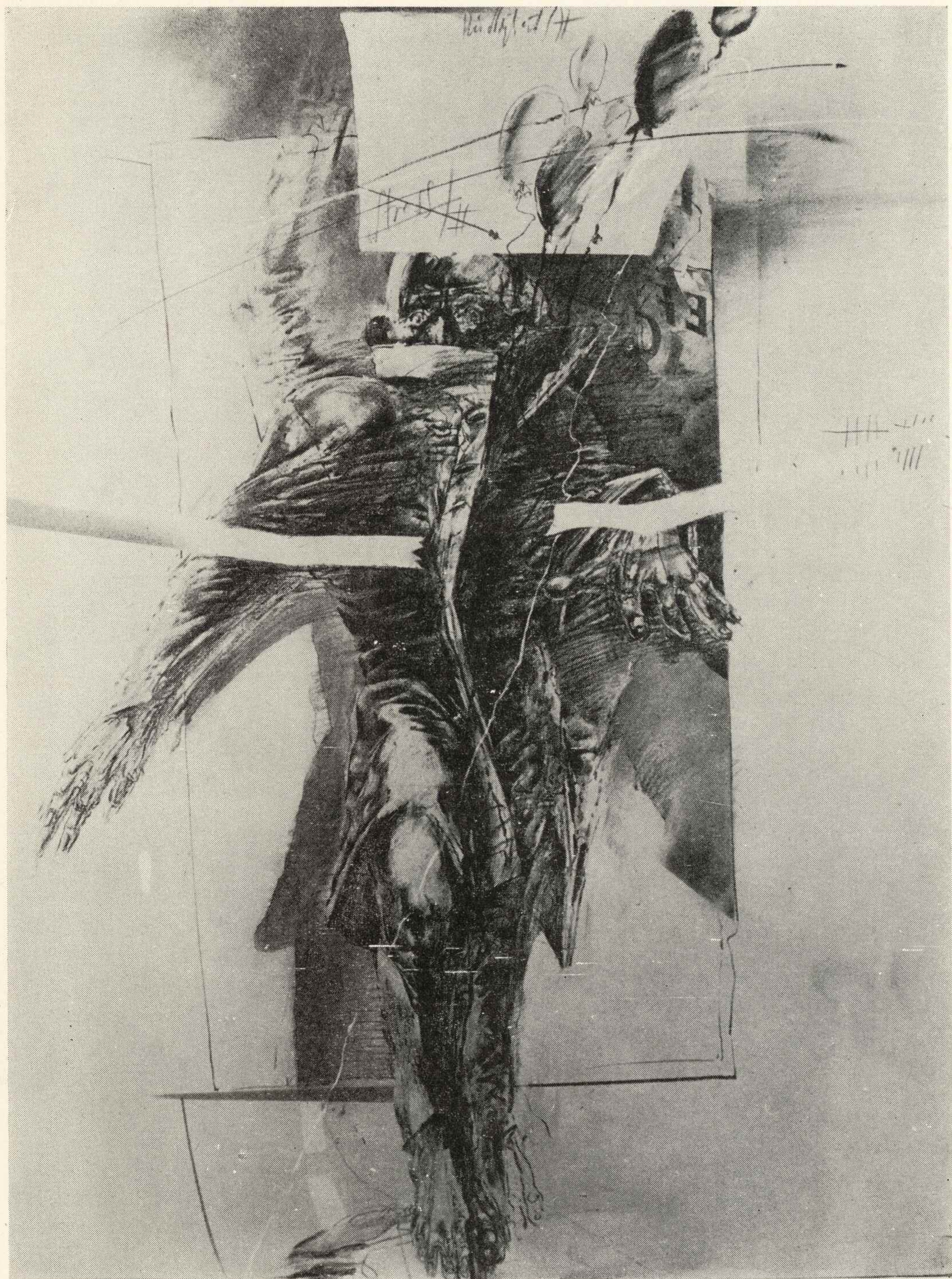

30. Kurt Teubner,
Wspomnienia I. Wojna światowa 1914
— ostatnia wiadomość

41. Bernt Wilke, Zupa rybna nad Wołgą

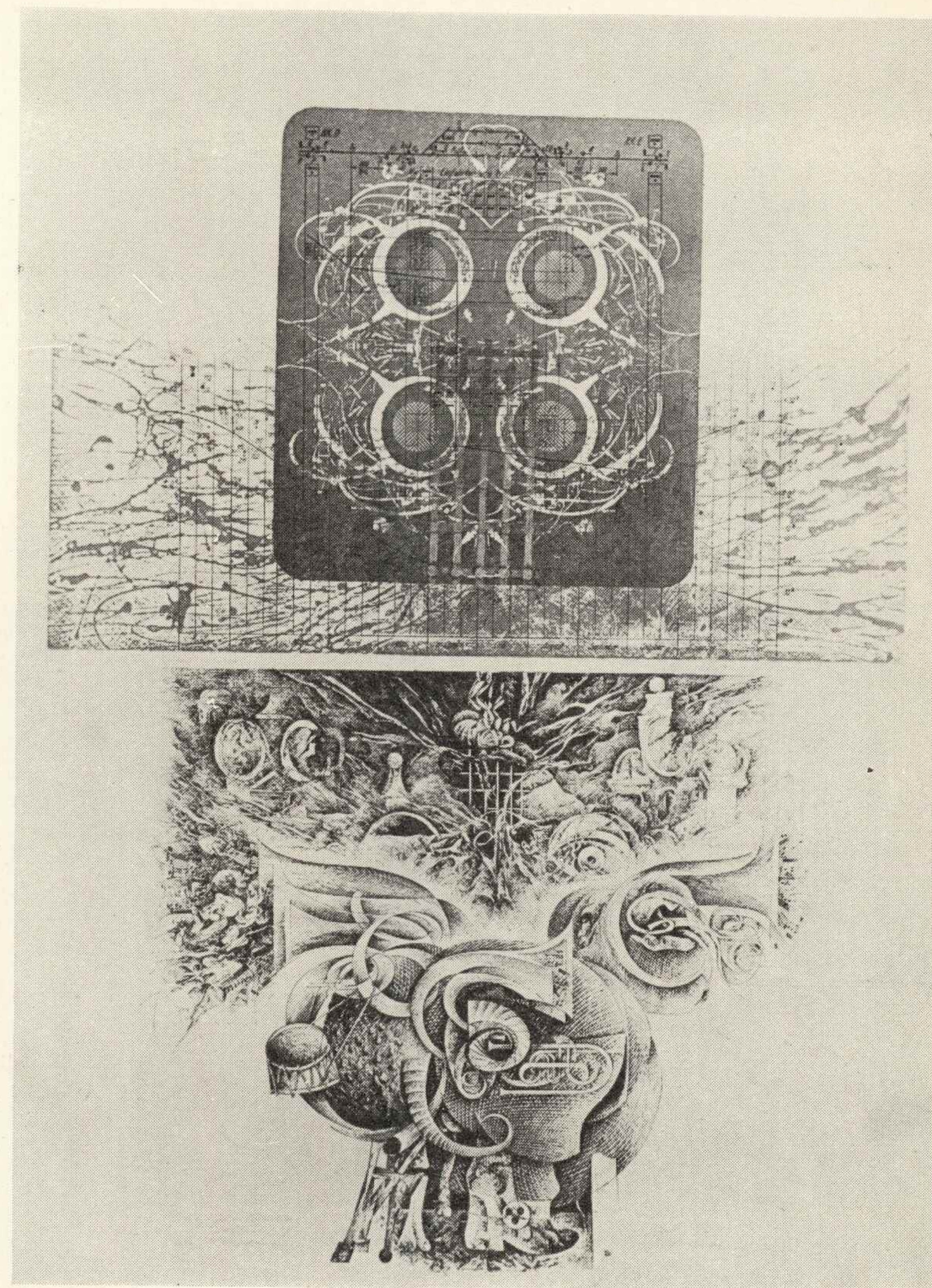

36. Frank Rüdiger, Stress II

49. Dieter Tüchler,
Hommage à Ionesco — Szczurołap

47. Hans Ticha, Na ringu

Wydawca:
Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Projekt plakatu i opracowanie
graficzne katalogu: Zenon Januszewski

Przekład tekstów:
Aleksandra Prokop

Zdjęcia:
Milan Nelken, Walter Danz

Redakcja techniczna:
Mirostaw Winiarek

Cena: 25,— zł

WDA — Zakład Typograficzny. Zam. 3539. 500. S-57

